

חברת דורשי האוניברסיטה העברית בירושלים.

דר: יצחק גליבטר ז"ל

(תרי"ב — תרצ"א)

ו ר ש ה

1931

תרצא

922-252
GEL.I 924

S. 1112

מ א ה
„חברת דודשי האוניברסיטה העברית בירושלם“

זכרון כבוד לשם

הדוקטור יצחק גליבטר ז"ל

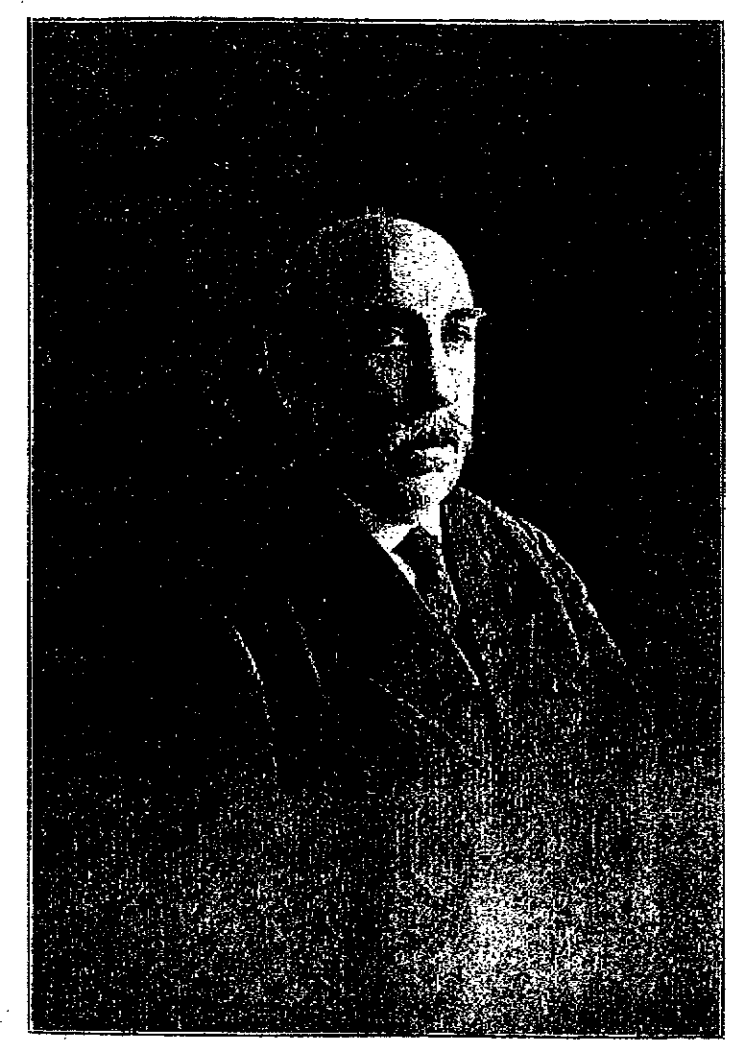
רופא מעיר זמרטן

נולד כיה סיון הרי"ב (13 ליוני 1852)

נפטר כ"ד אדר הרי"א (11 במאי 1931)

איש ישר, טוב וצנוע, יהודי
נלהב, אוהב נאמן של
המכללה העברית בירושלם,
חקריש את מיטב
מחשבותיו ודבשותיו ואת
כל הכשרו לרעיון התחדשות
הרוח העברי בארץ-ישראל.

בית המדרש הלימודי
האוניברסיטא
ירושלם

P.02

TO 6467841

FROM KALKALIT

17:51

08-DEC-2008

מזכרת - נצח - לאיש - המודדת

ו מותו של הרב יצחק גליבטר שבק לנו חיים אחד משירי התקופה אשר הוד של יופי פנימי שפוך עליה. תקופה זו עדין קרובה לנו, אגם עברה - כנראה - לבתי שוב עוד. הסניח לא היה איש מבני דורנו המלא הנועה ותנועה, אכול-תאות, שקוע ברדיפות אחרי ההבל ובקרבות אין קצה למו. עם הדר גליבטר ירד שאולה אולי האחרון שבין הרומנטיקנים מן הטמס הישן, שהרי רומנטיקן היה האיש הצנוע הזה אשר היה נוח לבריות במעשיו ובהליכותיו עד הרגע האחרון בחייו עלי אדמות.

לפני שנים אחדות הכרתי את הדר גליבטר פנים אל פנים, אבל קראתי על אודותיו שנים רבות מקודם. קראתי ומצאתי עליו בספר הזכרונות של י. ל. פרץ, הוא הראש והראשון בספרות היהודית החדשה. שבזמנו אנו הוא שהקדיש הרבה עמודים לידורו הנאמן מימי נעוריו: "אל הנזר החביב איציק...". האגם היה גליבטר כאשר תאר אותו פרץ האמן או אמר נתן לנו פרץ המונה אידאלית והסיף משלו ביד סגנונו הטובה עליו: אחרי שנפגשתי פנים אל פנים בדר גליבטר ושוחגו ארוכות וקצרות ושערי נשמחו של ה"ישיש הצעיר" הזה נפתחו לפני, ראיתי בעליל דבר אחד: שפרץ לא הפריז כלל וכלל. דר גליבטר היה באמת כמו שתפס אותו פרץ ונשאר בעינו עד יום מותו. בן נאמן לעיר זמושץ היהודית מימי הדר, שלמה אטינגר, יעקב רייפמן, האחים שמשון ושלמה בלון, צדרכים והרבה עסקנים וסופרים אחרים של העיר הזאת אשר שמוותיהם ככוכבי הקיע מזהירים בספרי העליות ימי עמנו.

אכן מה נפלאה זמושץ היהודית במחצית המאה התשיע-עשרה כאשר בחימותיה גדל ופרח הדר גליבטר, מי שהיה עתיד להיות "משכיל" ועסקן צבורי. פרץ קורא לעיר זו, פנים וטא" ומוסיף לאמור: "עיר של מתנגדים, בעלי דעה צלולה, מפלכת יהודים היודעים את ערכם, החכמים והבוגרים, ובאמת לא היתה זמושץ מעולם קן לקנאי-הדת ועד היום הזה מרחף עדין קסם פיותי על יהודי העיר הזאת. רק בזמושץ הנהדרת, במקום שבתו של

דוכס זמויסקי הגדול, אשר בה מתנשאים בהדרם הבתים בסגנון תקופת הרינסנס והעיר מצטיינת ביפעת שוקה ובגוויה המיוחדים במינו, רק במקום זה המוקף שדמות פורנית היה יכול להוצר טפוס יהודי. מצוין שעולה בשלימות נפשו על הטפוס הרגיל של יהודי פולנית. המוח היהודי והלב היהודי נתמזגו כאן לחטיבה אחת. אפשר להחליט, שאן נרץ-פאן בקרקעה של זמושץ יכול להתהוות טפוס של יהודי חסיד ומשכיל כאחד. כן היו פלם: דר. אטינגר, דר. וולף בער שיק, רייפמן, פרץ ולאחרונה דר. גליבטר שנתפטר זה לא כבר. אלה הם חסידים ומשכילים שהתמזגו למזיגה ממדוגה עליונה. הנה פרשת חיי אבי הדר גליבטר - ר' פיבל גליבטר, עליו מספרים אגדות שונות ואתדות מהם נרשמו בספר הזכרונות של פרץ. בעל הון ונכסים, משכיל מתעמק בספר, מורה הנבוכים של הרמב"ם, מקשיב ומאזין לקול היוצא מכנורה של ההשכלה, "פת השמים", "אפיקורס" אשר אומרים עליו בעיר. שחיו בעולם הבא ערכם כקליפת השום... ואף-על-פי כן הנהו חסיד חסיד לכל משפטיו ודקדוקיו. בהיותו כבר איש בא בימים יצא מזמושץ למסעיו לרחקים ברגליו יחסות ונעליו חלירות על מקלו כסנהג האכר הפשוט. אפר בעל השכלה ובעל פוח, אכר המרגיש את עצמו כחלק מן הבריאה כולה. הוא היה אומר: "יהודי חייב לדעת את הרמב"ם ולהיות בריא כאכר...".

ברגיש פנה היה אביו של הדר יצחק גליבטר עת"ש. הלה ירש את מוחו של אביו ואת לבו. לב אכר פשוט, את השכלתו ואת בריאותו. הוא היה אחד בין הצעירים היהודים הראשונים בזמושץ אשר נכנסו בשערי הגמנסיה אחרי גמרם את החדר ואת הישיבה. בעיר אחרת היה דבר כזה גורם להתמרצות, מהפכה, ואיש שנועז לעשות כזאת אחת דתו להסקל ככופר בעיקר. בזמושץ אין פוצה פה ומצפצץ... מה משונה ונפלאה היתה זמושץ היהודית. פרץ מספר: "כאשר ירדתי איציקל (ואת אומרת: דר. גליבטר) התרשם לגמנסיה, לא היתה כל התקוממות נגד ההשכלה, "בת השמים" נולדה כאן בלי חללי לידה...".

בשנת 1874 בערך בא גליבטר לורשה אחרי שנמר את חוג למודני בגמנסיה. כאן שהה שנים אחדות באוניברסיטה ולמד את החכם הרפואה. בשנים 1875-1876 התגורר בורשה פרץ הצעיר. הידוים מכתלי החדר היו באושה ורעות. יתר חברו שירים וכתבו מזמורי תהלה לכבוד האהבה, היו פתנים את ארוסתו של הרע-הסטודנט, אשר היה אחוז במסורת אהבת גליבטר חבר לשיריים הללו אח הנגינה... הוא לא ידע, שהשיריים והנגינות האלה יהיו בלבו כל עוד נשמחו בקרבו ושהם יחכתי את מרלנו.

אחרי שובו מדרשה למושב ודפלוס הרופא בידו עבד במקצוע הרפואה כעיר מולדתו בחמשים שנה. המיד היה מוכן ומוזמן להחיש עזרה ולהקדיש את מיטב כוחותיו לטובת הבריות. הושבי עירו התפארו בו והוא היה נחמתם בצרתם ועזור דלים בענים. הדוקטור גליבטר שלנו קראו לו. פן: שלנו |

בחיי היה צנוע. היה סדרף פרוטה לפרוטתו. כאילו לא לו היה ההון אשר חשך במשך חיי הארוכים המלאים עמל. את כספי הקדיש למטרה ידועה, מטרה זו מהיו מחללה לא ידע בעצמו. רק דבר אחד היה ברור לו, שכספו לא שייך לא לו ולא ליורשיו. אך לימי זקנתו נצבה המטרה בבחירות נגד עיניו. התפטר שמועות על ארץ ישראל שהולכת ובנית. השמועות עשו על גליבטר רושם כביר וקיים. בנן המולדת! יהודי ברא! יהודי אכר! וכך משפיל ואכר מש כבא רי פיבל! נמצאה אפוא מטרה לחיו ועבודתו לא עלתה בתמו: לרעיון הקדוש הלו מתמכר תיכף ומיד הרופא היהודי ממושך. עוד לפני המלחמה התלית להודיש את הונו למטרות בנין הארץ. אך נוסדה קרן-היסודי והנה הדר. גליבטר נוסע שנה שנה ממושך לדרשה למרות הדרך הקשה לאיש בעל שיבה כטוהו. בנסעו הוא לוקח עמו את הפנקסים אשר בהם נרשמו כל ההכנסות. הן אותן שבאות מעבודת הרפואה והן אותן שבאו מן הבית היפה שגליבטר קנה לו בעיר מולדתו. בבואו לדרשה הנהו מופיע לפני אחד הפקידים של קרן היסודי ומבקש לבקר את הפנקסים לשם תשלום המעשר... זאת היתה דרכו של אותו האיש הנפלא בתום נפשו והמצטין כאחד בהכמתו הרבה. הוא אהב את הקרא ואת ארץ המקרא, היא ארץ ישראל. מדי שנה בשנה הוא חרם את תרומתו והקדיב את קרבנו על מוצה אהבתו הנדולה. היה אומר: חסיד לכל משפטו וחיקתו |

הרבה דברים נשגבים התרחשו בארץ ישראל. הרעיון הנעלה אשר עליו חלם הרופא הצנוע בעומק נשמתו הלך הלך והתגשם על הר הצופים נכנה מכללה עברית, עוד מעט ומיורשלים תבא תורה והכמה לכל אפסי ארץ. וסרם נפתחו שערי בית-המדרש על הר-הצופים קנה דר. גליבטר מדמי השכינו מקרוסקופים. אחד לשנה, ונתן שנה שנה בטוי חדש למענועיו הרבים על הנשמת המפעל הנשגב, וכאשר נפוצה בכל העולם היהודי בשורת הפתיחה התנוגית של האוניברסיטה בירושלים, בא גליבטר לדרשה לפני מיסדה ונשיאה הראשון של חברת דורשי האוניברסיטה העברית בירושלים. לפני עורך בודים סטבסקי עהיש, והודיע לו, כי גמר אומר בנפשו להודיש את כל הונו לטובת המכללה העברית! אחרי עשוהו זאת הרגיש גליבטר בנפשו ככיוכל כזה עלומים. נדמה

לו, ששוב היה לסטודנט, אולם הפעם לסטודנט ששואב את יסודותו ממעין החכמה בהר-הצופים. את מכתביו אשר שלח ל"חברת דורשי האוניברסיטה העברית בירושלים" אשר בדרשה. היה מסיים תמיד "בברכת המכללה". הגע בנפשך: סבל של שבעים שנה ויותר נשא האיש המופלא הזה על שכמו הנפוץ במקצת. והנה נפשו כה צעירה כה רעננה כנפש סטודנט צעיר |

ראוי גם להזכיר שהרופא ממושך נשא את נפשו לאיראל אחד עוד, אשר אליו נתקשר בעבותות אהבה. הוא היה מעריצה של שפת אספרנטו והיה אומר לי: הדרך המובילה ללבבות בני אדם ולשלום נצח בעולם הזה— היא אספרנטו. בשפה זו שלט שליטה גמורה ובה כתב את חבוריו על הנחיצות לבסל את עונש הסות. על רעיון השלום וכיוצא בהם. הוא נסע לקונגרסים של חובבי אספרנטו בחשבו אותם לבמת האנושיות כולה.

בשעת הצורך ידע גליבטר גם להגן בקרב על הצדק ועל היושר. במשך שנים רבות היה נשיא הקהלה במושך וגם המליך על היהודים כלפי חוץ. לעולם לא תמוש מזכרוני תמונת הישיש אשר היה מטעם ועולה בכבודו על הבמה בימים הקשים של הבחירות אל הסיים בשנת 1922 ואחרי כן בשנת 1928. והכריו בקול גדול ובהתלהבות הראויה לאיש צעיר את הסיסמה של היהדות הלאומית.

כן היה הרופא הטוב הזה, רופא הגוף והנשמה! כזה היה האיש אשר נחנה לנו זמושך של אטינגריים, צדברויטים ופרצים היא זמושך אשר בה מצאו סקט היהודים מגורשי ספרד שהומין אותם אל העיר הזאת הדוכס הסולני הגדול.

אציל-רוח וצנוע כאחד, נדיב-לב, אשר נמלו קשורה בעם ישראל.

זכר צדיק לברכה |

דד. יצחק שיפר

(תורגם לעברית ע"י דד. מנחם שטיין)